

נר-נשמה לזכר המפולת הגדולה

כבר מזמן לא הזכרנו במדור זה את הבורסה. לכך יש כמה סיבות טובות. הסיבה הטובה ביותר: חוסר עניין ציבורי. מוזכר לכם משהו? לא, המישיטרה עוד לא סגרה את הבורסה, ועדיין מופיעים בכל יום מדורי הבורסה בעיתונות היומית, אבל זה מתוך הרגל, לא מתוך עניין.

בינואר תחוג הבורסה שנה מלאה וגרועה לאירוע המרכזי של השנה — המפולת הגדולה. לכבוד יום השנה נדליק כולנו — אלה שהפסידו ואלה שלא הפסידו — וגם אלה ששמו מיבטחים במניות הבנקים ורחו את ההפסד — נר נשמה לזכרה הנערץ של המפולת שהצליחה, שימו לב, להפוך אותנו לעניים הרבה יותר.

מאז המפולת הפסידו המניות, כל המניות, שני שלישי מערכם הדולארי. במילים אחרות, למי שהיו מניות בשווי של 1000 דולר ערב המפולת, יש לו היום, אם בכלל, מניות בשווי של 310 דולר בלבד. מי שחשב שאחרי המפולת כדאי ללכת על בטוח ולהשקיע במניות הבנקאיות, נפל, כמאמר הפתגם, מן הפח אל הפחת, והפסיד עוד 52% מערך השקעתו, נכון להיום. הנה כי כן, שוב הוכח שבארץ יש תקופות שבהן ניתן על נקלה לעשות הון קטן... מהון גדול, וכל זאת מבלי להתאמץ.

משהו על מה שקורה היום בבורסה: המשקיעים בחוץ, המקורבים בפנים. ההיגיון של הבורסה יצא לחופשת-חורף ארוכה — עובדה, מה שהגיוני שיעלה יורד, ולהיפך, מה שלרדת כולם צריך לרדת, עולה. הנה שאלה לדוגמה: אם המניות הבנקאיות מכתיחות היום תשואה

מובטחת של 20%, כדאי להשקיע, או לא? ההיגיון והניסיון אומרים שכן, המשקיעים אומרים לא. הפיתרון נעוץ במילה **מובטחת**. את ההבטחה נתנה ממשלת ישראל, שהבטיחה לפדות את המניות הבנקאיות כעוד חמש ושש שנים בערכם לפני המפולת, בתוספת ריבית, הכל על פי ערכם הדולארי. רבים מפקפקים ביכולתה של הממשלה לעמוד בהתחייבות, ויש להם ככל הנראה סיבות טובות לכך. זו אותה ממשלה שהבטיחה שלא תשחוק את השכר, ואחר-כך אמרה שתשחוק אותו רק בעשרה אחוז, כדי שנגיע, או ליתר דיוק נחזור לרמת-החיים של 1981. או למה לעזאזל מחזירים אותנו ל-1977. לזה לא צריך את הליכוד, אפשר להסתפק, בליט ברירה, במערך.

מישהו בבורסה אמר לי שצריך לשקם את האמנות, את האמון בשוק ההון, טוב שרק אני שמעתי. ועוד שמעתי בבורסה: בעוד חודשיים יגידו בבורסה, למה קניתי כלי-כך גבוה לפני חודשיים. וגם את זה שמעתי: המורל כלי-כך נמוך שרק השקל משיג אותו.

ולבסוף לשאלה העיקרית, מה עושים? לשאלה זו יש שתי תשובות וזהות: הבראשונה היא אנטי-ציונית וגם השנייה אומרת שצריך לקנות אי-דייבי אמית, שאינם אלא ראשי תיבות של איוראל-דולר-באלאטה. אבל שמר הבטיח שלא יגעו בפת"ם. נכון, איורור הבטיח שהאינפלציה השנה תהיה 99%, גם זה נכון, שהוא הבטיח. כהן-אורגור למשל, מבטיח לשפר את מאוזנת-השלושים ועל חשבון זה הוא לוקח מיקרומה מהאינפלציה ומאיץ אותה ל-200%, או מה? המכפיל ממשיך להיות ירוק.

ביטוח —

רק בתשלומים

למי לא כדאי להיות מבטוח? למי שגנבו לו את האשה, כך על כל פנים טוענת חברת-הביטוח שמבטחת רק גברים. חוץ מזה, טוענת החברה הנ"ל, כדאי לבטח הכל, אלא מה.

כיוון שכבר בשבוע הבא נכנסת לתוקף שיטה חדשה בתשלום דמי-הביטוח, יש לי כמה הצעות. חברות-הביטוח מציעות למבטוחים שתי אפשרויות לתשלום הפרמיות: במזומן — תוך 30 יום, או, מה שהן מכנות שירות צ'קים, ולמעשה הוא תשלום באמצעות שישה צ'קים, בשישה תשלומים חודשיים, שתמורתם גובה החברה רמי אשראי עד 42%, שהם למעשה ריבית של 160-200%, על פי מועדי התשלום בכל חודש.

אני מציע למי שיצטרך לשלם דמי ביטוח בשלושת החודשים הקרובים, לא לשלם במזומן, אפילו יש לו יותר טוב לשלם בתשלומים.

על פי הערכת החכמים יודעי דבר, האינפלציה תכה את דמי האשראי. חוץ מזה, אם אתה רוצה להנמיך את דמי-הביטוח, בעיקר בביטוח תכולת הדירה, אתה יכול להציע למבטח השתתפות עצמית יותר גבוהה ואז דמי-הביטוח יהיו נמוכים יותר ולפעמים הרבה יותר. בסדר, לא תקבל עבור הטייפ או הווידאו, שתמורתם היא השתתפות העצמית במיקרה של פריצה, או מה? אם לא תהיה פריצה חסכת סכום נכבד.

בעניין המכוניות, העסק קצת שונה והרבה יותר גדול והרבה יותר יקר. שם כדאי ביטוח מלא. הסיכון פה הרבה יותר גדול והרבה יותר יקר.

את כל הצעות הטובות האלה נתן לי סוכני-הביטוח שלי, שטוען שהשיטה החדשה של שירות הצ'קים פוגעת, או, בלשוננו, דופקת את סוכני-הביטוח. הוא ניסה להסביר לי למה. אני סרבתי לשמוע. אמרתי לו שאני מסכים לכל מה שאמר, אבל לעשות אני עושה כל מה שיעץ לי קודם, לפני שהשחיל את הסיפור על זה שדופקים את סוכני-הביטוח.

הכנסות — אין,

הזרמות — יש

איך זה שמיסים גדלים ומתרבים ובסך-הכל גובים פחות? זה למעשה מה שאומר לא אחר מאשר **משה ברטוב**, האיש שצריך לדעת, בתוקף היותו הממונה על הכנסות המדינה. הוא סיפר למי שמע, כל מיני דברים שמתרחשים באגפי המיסים שעליהם הוא ממונה. אם לתמצת את מה שאמר, אין מילה טובה יותר מאשר "ברדק". כבר יותר משנה, עוד מעט שנתיים, הוא מנהל את צד ההכנסות של המדינה, וזה בדיוק הזמן שנדרש לו כדי להגיע למסקנה דלעיל. אני לא בקי בענייני מיסים, אבל אילו היו אומרים לי מה שהוא אמר על ראשי מסיה-הכנסה והמכס, הייתי מתפטר או דורש את פיטוריו. בינתיים שני הרברים לא קרו.

ובינתיים גם אומר לי יודע-דבר שמערכת-המיסים במשבר, וכשאינ מספיק הכנסות, מטבע הרברים צריך להרפס יותר כסף; בלשון הכלכלנים — הורמה ממשלתית. במציאות — שמן למורות האינפלציה. וזו גם הסיבה המיידית מדוע כלכלני הממשלה חוזים אינפלציה בקצב של 400% לשנה. כך למשל, מי האמין בתחילת אוקטובר השנה, כשהדולר היה שווה 65 שקלים, שכעבור חודשיים יהיה שווה 100 שקלים ויותר. מי מאמין היום שבעוד שלושה חודשים הדולר יהיה שווה 150 שקל וכבר באוגוסט 1984, סנט אמריקאי יהיה שווה שני שקלים, שהם בדיוק 200 שקל לדולר. כל זה בתנאי כמובן שעד אז, לא יוציאו לנו שפן חדש מהבובע, בצורת סלע בן מאה שקלים, שיהפוך אחרי שנה לזוז בן מאה סלעים. ואז יתברר שהטוב מכולם הוא הדולר, שתמיד שווה מאה סנטים ולכן תקום לתחייה הדולאריציה.

ועוד משהו. מי שמספר לכם שאפשר לקצץ בתקציב, והדגש הוא על **אפשר**, טועה. אי אפשר. הקואליציה בנויה על תקציבים שאותם אי אפשר לקצץ. כשיתחילו לקצץ ברצינות, תפול הקואליציה, אך למרבית המזל והאירוניה, מי שעומד, או ליתר דיוק יושב, בקואליציה, מסרב ובצורך להיפרד ממנה. הנה כי כן, הכל מתחיל בהכנסות שאינן, ולמה אינן, הסביר לנו הממונה על ההכנסות.

כמה מרוויחים מנהלי הבנקים

כולל ארבע סוללות. על פי הפרוספקט, יש בה כל מה שיש בטלוויזיה גדולה, חוץ מצבע, אך אל דאגה, גם זה יבוא. המחיר — 198 דולר או שישה תשלומים של 33 דולר.

מה שהולך טוב, וגם מאוד שימושי, הוא מיתקן

הקרוי "מרכז תיקשורת" המורכב מטלפון, שעון, רשמקול וכמובן רדיו, הכל בחירה קומפקטית מוכנה לשימוש. המרכז הזה קולט שירות ומקליט, קולט מהרדיו ומשדר באמצעות הרשמקול, מפעיל אזעקה בשעת הצורך כמובן, וקובע את השעה המרוויקת מתי יתחיל ה"מנרנד" להזכיר לך שהגיעה שעתך לקום. יש במיתקן הזה עוד כמה פנטזים כמו אפשרות לדבר בטלפון ללא הרמת השפופרת ועוד. מה שבאמת מפתיע, הוא המחיר — 129 דולר וגם אותם אפשר לשלם בארבעה תשלומים של 32.25 דולר כל אחד. ראיתי דבר דומה בחנות בארץ, המחיר בשקלים היה אז פי ארבעה ובמזומן.

חברת כרטיסי האשראי הבינלאומית אמריקן אקספרס מציעה ללקוחותיה לקראת השנה החדשה הבאה עליהם לטובה — וכל הכלכלנים והמבנים אומרים ששנת 1984 תהיה אחת השנים הטובות שידעה מעודה ארצות-הברית — שי לחג, כלומר, הלקוח יכול להזמין את השי כחברה, עבורו או עבור מי שהוא חפץ ביקרו, ולשלם כמובן, באמצעות הכרטיס שלו.

תמיד מאפשרים לשלם בכמה תשלומים, בלי ריבית, או בתשלום אחד ותמיד ל-15 ימי ניסיון. והאם אינך מרוצה תוכל להחזיר. בין שאר הפריטים שכדאי לכם לבקש מהרוד, הקרוב המכר, או סתם ירד המתכוונן בימים אלה להגיע ארצה, יש שניים הראויים שנעטוק בהם (שימו לב למחיר).

הראשון הוא ווצמן שני אינץ', הטלוויזיה האישית של סוני, שכל גודלה 16 ס"מ גובה, 7.5 ס"מ רוחב ו-6 ס"מ עובי במשקל של כחצי ק"ג.

קבוצה בנקאית אחת או שתיים, שבראשן מנכ"ל אחד או שניים ומועצת-מנהלים אחת או שתיים, ייחסכו המשכורות והתנאים הנלווים של בערך 150 מנכ"לים, משנים למנכ"ל וסגנים למנכ"ל וצבא עוריהם ומזכירותיהם.

מי שמכיר את העניין הקרוב, טוען שאם כך ייעשה, לא יהיה צורך להעלות את שיעורי העמלות. יש לי עוד הצעה מרחיקת לכת. **מבויזן שהבנקים הם גופים ציבוריים, להוציא אולי את בנק דיסקונט, כדאי לגוף ציבורי ויאלו ויפרסמו ברכים את פרטי השכר של מנהליהם. אז נדע בדיוק היכן וכמה צריך לקצץ. סיסרו לי והדבר אינו חדש, שיש בנק, או אפילו בנקים, שבהם נוהגים לשלם את משכורות הפקידות הבכירה מראש, אפילו לשנה. אני מציע שאחרי שיקצצו בשכרם של אלה, יתחילו לשלם להם את שכרם אחרי שהרוויחו אותם.** כפרום של עניין, עוד מישהו צריך לשלם את חשבון המפולת במניות הבנקאיות, חוץ מעם ישראל — מנהלי הבנקים. ואנחנו לא נרפא.

אני רוצה לצטט מתוך פסקדין, בתיבה שהגיש לקוח של בנק נגד הבנק, וכך נאמר בו: **אין הבנק רשאי לחייב לקוח, אלא בתוקף דין או חוזה.** במקרה הנדון לא נעשה כך, והבנק חוייב להחזיר ללקוח סכום שבו חוייב קודם חשבוננו, ואף פסק הוצאות. לקבלת הכסף מספיק להגיש תביעה לבית המישפט לתביעות קטנות. כל אותם לקוחות נאמנים של הבנקים, שהבנקים עשו ועושים בחשבונותיהם סכום בעיניהם, יואילו לברוק היטב, מה עושה הבנק ולמה.

תמיד טוב לברוק, עכשיו יותר מתמיד. רשימת העמלות תגדל וכך גם סכומן; לעומת זה המשכורת תקטן. אין שום סיבה שחלקן של העמלות הבנקאיות למיניהן מתוך המשכורת, יגדל.

השבוע אמר לי בנקאי, שיש מלוא ההצדקה לגבות מהלקוחות את עלות השירות שנותן הבנק. נשמע טוב. מה יותר נכון ונכון מלחייב לקוח בעלות השירות. יש רק הברל קטן. לא ייתכן שכולבו יעלה את מחירי החולצות רק מפני שמיספר הקונים קטן ובהודמנות חגיגית זו יעלה גם את מחירי הגרביים. ה"לא ייתכן", מתייחס לקובצה שבקירבת מקום יש גנות המוכרת אותם פירטי לבוש במחיר הרבה יותר זול.

וכאן אנחנו חוזרים לבנק. הבנקים הם קרטל בלתי-רשום בחסדי בנק ישראל. ומה שעושה את העניין לחמור יותר — אי-אפשר בעליהם. בנק-הורואר הוא רק תחליף חלקי לשירותי הבנקים. אנחנו מקשים שלפני שמעלים את העמלות, ויאלו היתיעילי אחרי שתייעלו לקובצו אם יש צורך בכל-כך הרבה בנקים וקבוצות בנקאיות, ואז, אם יתכר שמספיק